

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach, jako Podmiot Tworzący Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego nr 1 im. prof. Stanisława Szyszko, przedstawia stanowisko dotyczące organizacji leczenia w Śląskim Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej w Zabrze.

Celem niniejszego stanowiska jest przedstawienie faktów dotyczących procesu utworzenia Centrum, organizacji udzielania świadczeń oraz działań podjętych w celu zapewnienia dzieciom bezpieczeństwa i nieprzerwanej ciągłości leczenia.

W przestrzeni publicznej pojawiło się wiele informacji i komentarzy odnoszących się do funkcjonowania Centrum. Z uwagi na dobro najmłodszych pacjentów oraz ich rodzin, Śląski Uniwersytet Medyczny uznaje za swój obowiązek przedstawienie rzetelnych informacji opartych na faktach, obowiązujących przepisach prawa oraz rzeczywistym przebiegu procesu organizacyjnego.

Proces utworzenia Śląskiego Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej nie był przedsięwzięciem podejmowanym w trybie nagłym ani reakcją na doraźne okoliczności. Realizacja tego projektu była poprzedzona wieloletnimi przygotowaniem i uzyskała poparcie właściwych instytucji. Jego początki sięgają ponad dwunastu lat i stanowią efekt analiz oraz rekomendacji środowiska ekspertów zajmujących się leczeniem nowotworów wieku dziecięcego. Inicjatywa powstała zgodnie z sugestiami ówczesnej Prezes Polskiego Towarzystwa Onkologii i Hematologii Dziecięcej oraz Konsultanta Krajowego w tej dziedzinie, a jej celem była poprawa warunków leczenia oraz koncentracja wysokospecjalistycznej opieki nad dziećmi z chorobami nowotworowymi na terenie Górnego Śląska.

Śląskie Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej zostało przygotowane do przejęcia opieki nad pacjentami zgodnie z przyjętym harmonogramem, obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami właściwymi dla podmiotów leczniczych. Zapewniono odpowiednie zaplecze lokalowe, organizacyjne, diagnostyczne i konsultacyjne, opracowano procedury umożliwiające płynną kontynuację udzielania świadczeń zdrowotnych oraz wdrożono rozwiązania organizacyjne pozwalające na nieprzerwane sprawowanie opieki od pierwszego dnia funkcjonowania Centrum.

Na każdym etapie przygotowań priorytetem pozostawało bezpieczeństwo dzieci oraz zachowanie ciągłości leczenia. Wszystkie decyzje organizacyjne były podejmowane wyłącznie z uwzględnieniem potrzeb klinicznych pacjentów oraz obowiązujących standardów terapii onkologicznej. Żadne z przyjętych rozwiązań nie zakładało ograniczenia dostępności świadczeń ani podejmowania działań mogących narazić pacjentów na pogorszenie bezpieczeństwa zdrowotnego.

Przeniesienie działalności do Śląskiego Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej odbywało się zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym regulacjami dotyczącymi przejścia zakładu pracy na nowego pracodawcę określonymi w art. 23¹ Kodeksu pracy.

Należy jednocześnie podkreślić, że obowiązujące przepisy nie pozwalają pracodawcy przejmującemu zakład pracy na pogorszenie warunków zatrudnienia wyłącznie z powodu przejścia działalności. Podczas prowadzonych rozmów omówiono natomiast zasady organizacji pracy obowiązujące w nowym miejscu zatrudnienia, obejmujące między innymi elektroniczną ewidencję czasu pracy, jednolite zasady korzystania z infrastruktury Szpitala oraz organizację udzielania świadczeń obowiązującą wszystkich pracowników. Rozwiązania te wynikają z obowiązku jednakowego traktowania pracowników oraz racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi, do którego zobowiązany jest każdy publiczny podmiot leczniczy.

Przygotowania do przejścia działalności uwzględniały różne możliwe scenariusze organizacyjne, w tym możliwość skorzystania przez poszczególnych pracowników z uprawnień wynikających z art. 23¹ § 4 Kodeksu pracy. Planowanie organizacyjne musi jednak opierać się na racjonalnie przewidywalnych okolicznościach. Nie było podstaw do założenia, że w tym samym dniu wszyscy lekarze specjaliści przewidziani do kontynuowania leczenia jednocześnie złożą oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy, a równocześnie poinformują o nieobecności spowodowanej zwolnieniami lekarskimi obejmującymi cały okres uprzedzenia.

To właśnie skala i jednoczesność tych zdarzeń stworzyły sytuację wymagającą natychmiastowego wdrożenia nadzwyczajnych działań organizacyjnych. Okoliczność ta miała charakter wyjątkowy i nie wynikała z procesu przygotowania Centrum ani z przyjętego modelu organizacyjnego, lecz z decyzji podjętych równocześnie przez cały zespół lekarzy przewidzianych do kontynuowania pracy po przejęciu działalności.

Pomimo zaistnienia tej sytuacji, Szpital niezwłocznie uruchomił działania zabezpieczające. Organizacja pracy została dostosowana do rzeczywistego obłożenia oddziału, aktualnych potrzeb klinicznych pacjentów oraz dostępnych zasobów kadrowych. Co istotne, rozwiązania organizacyjne uwzględniały również zgłaszane wcześniej postulaty lekarzy dotyczące zapewnienia dwóch lekarzy pełniących dyżur na każdym odcinku, z uwzględnieniem faktycznej liczby hospitalizowanych pacjentów.

W przestrzeni publicznej pojawiały się informacje sugerujące, że podczas dyżuru za opiekę nad całym 58-łóżkowym oddziałem odpowiada wyłącznie jeden lekarz. Twierdzenie to nie odzwierciedla rzeczywistej organizacji pracy Centrum. Obsada dyżurowa jest każdorazowo planowana w oparciu o liczbę hospitalizowanych pacjentów, ich stan kliniczny, zakres udzielanych świadczeń oraz bieżące potrzeby zdrowotne, a nie wyłącznie nominalną liczbę łóżek pozostających w dyspozycji oddziału. Takie rozwiązanie odpowiada zarówno standardom bezpieczeństwa pacjentów, jak i zasadom racjonalnego wykorzystania zasobów kadrowych obowiązującym w nowoczesnych podmiotach leczniczych.

Równolegle prowadzone są działania mające na celu skompletowanie docelowego zespołu specjalistów, obejmującego zarówno lekarzy, jak i personel pielęgniarstwa. Wszystkie podejmowane decyzje podporządkowane są jednemu nadrzędnemu celowi – zapewnieniu

dzieciom bezpieczeństwa oraz nieprzerwanej specjalistycznej opieki medycznej, z wykorzystaniem potencjału własnego Szpitala oraz współpracy z innymi ośrodkami.

W Oddziale funkcjonującym w ramach Śląskiego Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej zatrudnionych jest obecnie dziewięciu lekarzy specjalistów, w tym specjalista pediatrii odbywający specjalizację z onkologii i hematologii dziecięcej, dziewięciu lekarzy w trakcie specjalizacji oraz pięćdziesiąt pielęgniarek. Dane te odzwierciedlają rzeczywisty potencjał kadrowy Centrum. Jednocześnie należy odróżnić liczbę osób aktualnie zatrudnionych od liczby pracowników, którzy zdecydowali się kontynuować zatrudnienie po przeniesieniu działalności. Są to dwie odrębne kwestie, których nie należy utożsamiać.

Opiekę nad pacjentami sprawuje zespół lekarzy, pielęgniarek, psychologów oraz pozostałych pracowników medycznych posiadających odpowiednie kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. Wszystkie świadczenia realizowane są zgodnie z obowiązującymi standardami medycznymi, a bezpieczeństwo dzieci pozostaje najważniejszym kryterium organizacji pracy. Publiczne podważanie kompetencji osób, które każdego dnia wykonują swoje obowiązki z najwyższą starannością, jest krzywdzące dla personelu oraz może niepotrzebnie obniżać poczucie bezpieczeństwa pacjentów i ich rodzin.

Śląskie Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej funkcjonuje w strukturze wieloprofilowego szpitala klinicznego, którego zaplecze diagnostyczne, terapeutyczne oraz konsultacyjne zapewnia możliwość prowadzenia kompleksowego leczenia dzieci wymagających wysokospecjalistycznej opieki. Organizacja świadczeń opiera się na współpracy specjalistów wielu dziedzin medycyny, zgodnie z obowiązującymi standardami leczenia onkologicznego i hematologicznego dzieci.

Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że leczenie chirurgiczne dzieci z nowotworami litymi prowadzone jest w strukturach Szpitala nieprzerwanie od 1987 roku. Ośrodek posiada wieloletnie doświadczenie w chirurgii onkologicznej dzieci, obejmujące zarówno procedury diagnostyczne, jak i leczenie operacyjne szerokiego spektrum guzów litych występujących u pacjentów pediatrycznych. Doświadczenie to stanowi jeden z fundamentów funkcjonowania Centrum i istotnie wzmacnia jego potencjał kliniczny.

Zakres zabiegów operacyjnych, zarówno diagnostycznych, jak i leczniczych (resekcyjnych) obejmuje wszystkie guzy lite występujące u dzieci poza: guzami OUN (leczenie neurochirurgiczne), guzami kości (ośrodki ortopedii dziecięcej), specyficznymi sporadycznymi guzami serca (leczenie kardiochirurgiczne), guzami wątroby – hepatoblastoma (leczenie jedynie w CZD w Warszawie oraz klinice Chirurgii Dziecięcej w Gdańsku).

W Oddziale wykonywane są onkologiczne zabiegi chirurgiczne z zakresu chirurgii ogólnej (guzy przewodu pokarmowego, śledziony, wątroby poza hepatoblastomą), torakochirurgii (guzy płuc, guzy śródpiersia w tym guzy grasicy, guzy neurogenne) chirurgii

endokrynologicznej (guzy tarczycy, nadnerczy, trzustki), urologii onkologicznej (guzy nerek, pęcherza moczowego).

Leczenie pacjentów onkologicznych z guzami litymi prowadzone jest w zespołach interdyscyplinarnych, wysokospecjalistycznych z uwzględnieniem chirurga dziecięcego, onkohematologa dziecięcego i radiologa. Oddział dysponuje pełnym zapleczem diagnostycznym z możliwością przeprowadzenia badań MR i TK i bieżącej oceny operacyjności guzów litych w skali IDRF (*Image-Defined Risk Factors*). Blok operacyjny dedykowany dla Oddziału Chirurgii Wad Rozwojowych Dzieci i Traumatologii dysponuje dwoma w pełni wyposażonymi salami operacyjnymi z kilkoma torami wideochirurgicznymi, aparatem rtg z ramieniem C, torem wizyjnym z opcją ICG (zielen indocyjaninowa). Umożliwia to w pełni małoinwazyjne i nowoczesne leczenie pacjentów z guzami litymi.

Model organizacji leczenia przyjęty w Śląskim Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej odpowiada rozwiązaniom stosowanym również w innych wysokospecjalistycznych ośrodkach onkologii dziecięcej. Nie każdy ośrodek posiada w strukturze jednego szpitala wszystkie możliwe specjalności zabiegowe. W takich sytuacjach konsultacje oraz wybrane procedury realizowane są we współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami posiadającymi największe doświadczenie w leczeniu określonych schorzeń. Jest to powszechnie stosowany model organizacji opieki, pod warunkiem zachowania pełnej koordynacji procesu leczenia, właściwego podziału odpowiedzialności pomiędzy zespołami oraz zapewnienia pacjentowi bezpiecznego transportu i ciągłości terapii.

Przekazanie pacjenta do innego ośrodka następuje wyłącznie wówczas, gdy wynika to z przesłanek medycznych i służy zapewnieniu choremu najbardziej optymalnego sposobu leczenia. Każdorazowo decyzja taka poprzedzona jest oceną stanu zdrowia dziecka, analizą dostępnych możliwości terapeutycznych oraz uzgodnieniem dalszego postępowania z właściwym ośrodkiem. Proces przekazania odbywa się w sposób uporządkowany, z pełnym przekazaniem dokumentacji medycznej oraz zachowaniem ciągłości leczenia. Kierowanie pacjentów do innych ośrodków nie ma charakteru automatycznego, jest indywidualną decyzją medyczną podejmowaną wyłącznie w najlepiej pojętym interesie dziecka.

Szczególne znaczenie ma również zapewnienie leczenia dzieci z nowotworami ośrodkowego układu nerwowego oraz guzami litymi, które do końca czerwca były leczone w Górnośląskim Centrum Zdrowia Dziecka w Katowicach. W każdym przypadku sposób dalszego postępowania ustalany jest indywidualnie, z uwzględnieniem możliwości terapeutycznych Centrum oraz współpracy z innymi wyspecjalizowanymi ośrodkami w sytuacjach wymagających procedur wykraczających poza bieżące możliwości organizacyjne. Kluczowym pozostaje zapewnienie, aby każde dziecko miało zagwarantowaną opiekę, ciągłość leczenia i kontynuację leczenia w ramach programów lekowych. Jeżeli charakter choroby lub rodzaj planowanego leczenia wymaga zaangażowania wysoko wyspecjalizowanego ośrodka, dalsze postępowanie organizowane jest we współpracy z odpowiednią placówką. Celem takiego

modelu postępowania jest zapewnienie pacjentowi dostępu do najbardziej optymalnej terapii, przy jednoczesnym zachowaniu pełnej koordynacji procesu leczenia.

Wartym podkreślenia jest również fakt, że integralnym elementem opieki nad pacjentami jest wsparcie psychologiczne, które stanowi istotny element kompleksowej opieki nad dzieckiem i rodziną dziecka z chorobą nowotworową. Opieka psychologiczna realizowana jest przez zespół Centralnej Pracowni Psychologii Klinicznej unikatowej w województwie śląskim jednostki funkcjonującej w strukturze szpitala dedykowanego pacjentom z chorobami somatycznymi. W skład zespołu wchodzi specjaliści psychologii klinicznej, psychoterapeuci dzieci i młodzieży, psychoonkolodzy oraz neurologopeda. Zakres udzielanego wsparcia obejmuje między innymi interwencję kryzysową, psychoterapię, psychoedukację, rehabilitację neuropsychologiczną oraz kompleksową diagnostykę psychologiczną i rozwojową. Szczególne znaczenie ma prowadzona w trakcie leczenia kliniczna diagnoza monitorująca, umożliwiająca bieżącą ocenę stanu psychicznego dziecka oraz szybkie wdrażanie działań wspierających jego rozwój i zdrowie psychiczne. Opieką psychologiczną objęci są nie tylko pacjenci, ale również ich rodzice i rodzeństwo, ponieważ proces leczenia choroby nowotworowej dotyczy całej rodziny.

Podsumowując, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach z pełnym przekonaniem stwierdza, że proces organizacyjnego przygotowania Śląskiego Centrum Onkologii i Hematologii Dziecięcej został przeprowadzony zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, z należytą starannością oraz z uwzględnieniem wszystkich warunków niezbędnych do zapewnienia ciągłości udzielania świadczeń zdrowotnych. Uruchomienie Centrum stanowi realizację wieloletniej strategii rozwoju wysokospecjalistycznej opieki pediatrycznej na Śląsku, której nadrzędnym celem jest poprawa jakości, dostępności oraz koordynacji leczenia dzieci z chorobami nowotworowymi.

Sytuacja, która wystąpiła bezpośrednio przed rozpoczęciem działalności Centrum i była związana z jednoczesnym rozwiązaniem stosunku pracy oraz nieobecnością całego zespołu lekarzy przewidzianych do kontynuowania leczenia, stanowiła okoliczność nadzwyczajną, wymagającą natychmiastowych działań organizacyjnych. Pomimo tych wydarzeń Szpital wdrożył rozwiązania zapewniające bezpieczeństwo pacjentów oraz możliwość nieprzerwanej realizacji świadczeń medycznych.

W ocenie Uczelni prowadzenie publicznej polemiki dotyczącej kwestii organizacyjnych nie służy ani pacjentom, ani ich rodzinom. Rolą Śląskiego Uniwersytetu Medycznego jest zapewnienie stabilnych warunków funkcjonowania jednostek klinicznych, wspieranie personelu medycznego oraz podejmowanie działań sprzyjających współpracy wszystkich środowisk zaangażowanych w opiekę nad dziećmi wymagającymi leczenia onkologicznego i hematologicznego.

Dlatego Uczelnia będzie konsekwentnie koncentrować swoje działania na zapewnieniu najwyższych standardów leczenia, bezpieczeństwa pacjentów oraz rzetelnym informowaniu opinii publicznej o faktach dotyczących funkcjonowania Śląskiego Centrum

Onkologii i Hematologii Dziecięcej. Wszelkie podejmowane decyzje będą nadal podporządkowane jednej nadrzędnej wartości – dobru dziecka, które pozostaje najważniejszym zobowiązaniem wszystkich osób odpowiedzialnych za organizację i realizację opieki medycznej.

Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach pozostaje otwarty na merytoryczny dialog ze wszystkimi środowiskami zaangażowanymi w leczenie dzieci z chorobami nowotworowymi, przy niezmiennym poszanowaniu dobra pacjentów, obowiązujących przepisów prawa oraz wzajemnego szacunku.

Z poważaniem

z upoważnienia Rektora

Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach

Prorektor ds. Nauki

dr hab. n. med. Oskar Kowalski, prof. ŚUM